

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. Dr. A. B. A. VAN KETEL, PROF. TH. LIMPERG JR.,
A. NIERHOFF, M. PIMENTEL EN H. R. REDER

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: Drs. ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPER — LITERATUUR: Drs. S. KLEEREKOPER —
BESLECHTE GESCHILLEN: PROF. Mr. CH. ZEVENBERGEN — UIT DE FINANCIËLE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITEN-
LAND: Ch. HAGEMAN, Drs. A. TH. DE LANGE, A. M. VAN RIETSCHOTEN EN Drs. E. P. M. VAN WAES — EFFICIENTIE: R. W. STARREVELD —
BELASTINGVRAAGSTUKKEN: W. WESTRA — REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD,
J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG

BUITEN DE VASTE RUBRIEKEN WERDEN IN DEN VORIGEN JAARGANG BIJDAGEN GEPLAATST O.A. VAN Drs. F. Th. BEDEAUX, B. v. d. BERG,
W. N. DE BLAËY, E. v. DIEN, F. F. VAN DOORNE, F. N. GLAVIMANS Jr., PROF. Dr. J. GOUDRIAAN, Drs. J. F. HACCOÛ, J. H. HAGEMAN, Th. v. HOORN,
C. H. A. J. JANSSENS, L. VAN KAMPEN, T. K. KEUZENKAMP, T. v. d. KOOY, G. H. LUYENDIJK, Ir. K. F. MALLÉ, W. A. NELIS, JAMES POLAK,
Dr. M. J. H. SMEETS, F. SWART, W. J. TOMBE, Drs. W. P. DEN TURK, J. v. d. WOLF.

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 82444

UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND
TELEFOON 77 - GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADruk IS GEOORLOOFD, ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS.

VERSCHIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24, BUITEN-
LAND F 10.60. — MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG

INHOUD:

Uniformiteit van de jaarrekening door W. C. Koppenberg Jr.	Blz. 129
Verdrag tusschen Nederland en België ter voorkoming van dubbele belasting door J. J. M. H. Nijst	132
Planmatigheid in de organisatiearbeid door A. M. Groot	134
Borgtocht en belastingrecht door B. v. d. Berg	138
Uit het Buitenland Red.: Ch. Hageman, Drs. A. Th. de Lange, A. M. van Rietschoten en Drs. E. P. M. van Waes Het honorarium van den accountant — Een mislei- dend prospectus — Engelsch oordeel over het ver- slag der Royal Dutch	138
Boekbeoordelingen Loonstelsels in Theorie en Praktijk, van Ir. J. D. Wackwitz — Gewinnprobleme, van Ernst Hatheyer — Die Stillen Reserven, van Richard Büche — De Massa- filiaalonderneming, van Ir. K. F. Mallée	140
Repertorium van tijdschrift-literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde	141
Boeken-repertorium	143
Nederlandsch Instituut van Accountants Nieuwe leden	144
Ontvangen boekwerken	144

UNIFORMITEIT VAN DE JAARREKENING *)

Het is de bedoeling van dit artikel eens wat meer directe belangstelling te wekken voor het uniform opstellen van de jaarlijkse verantwoordingsstukken. Ik kan mij nl. niet aan den indruk onttrekken, dat daaraan tot op heden in onze kringen te weinig aandacht is besteed, zulks b.v. in tegenstelling tot onze Amerikaansche collega's, die reeds lang met uniforme schema's voor Balans en V & W-rekening werken. Dit is van

*) Dit artikel werd door ons ontvangen vóór het verschijnen van het referaat over dat onderwerp van den Heer F. F. van Doorne, uitgebracht op den Accountantsdag van het Ned. Instituut van Accountants, gehouden op 21 September j.l. (Red.)

te meer belang, omdat ik overtuigd ben, dat verbetering in dit opzicht in de publicatie van de jaarrekening voor een belangrijk deel het werk van den accountant, hetzij intern of extern, zal behooren te zijn.

Van het meerendeel der publiceerende ondernemingen valt m.i. voorloopig niet veel vooruitgang op dit gebied te verwachten, omdat zij als regel van de voortreffelijkheid hunner eigen publicaties overtuigd zijn en bovendien zelf geen behoefte gevoelen aan verbetering of uitbreiding hunner verslaglegging. Loffelijke uitzonderingen, voornamelijk bij credietondernemingen, buiten beschouwing latende, wil het mij voorkomen, dat de leiders der ondernemingen zich nog maar heel weinig bewust zijn, dat het zoo dikwijls door hen gevraagde publieke vertrouwen dient te worden beantwoord met een openhartige en doeltreffende publieke verantwoording van hun beheer.

Dat de accountant individueel bij deze mentaliteit moeilijk zijn opdrachtgevers kan bewegen tot wijziging resp. verbetering der publicatie, kan dan ook geen verwondering wekken. Veel meer valt daarbij het werk van de collega's te loven, die bij door hen gecontroleerde ondernemingen kleinere of grootere verbeteringen (b.v. consolidatie bij concern-ondernemingen) wisten in te voeren. Zij konden zich immers nimmer beroepen op in de praktijk algemeen gevolgde regelen noch op theoretisch algemeen erkende beginselen. Daarom lijkt het mij aanbevelenswaardig het probleem van uniforme opstelling der jaarlijkse verantwoordingsstukken in onzen kring nader te bestudeeren.

Wel dient hier te worden gememoreerd dat op twee accountantsdagen het onderhavige onderwerp werd behandeld. ¹⁾

Als uitgangspunt van mijn betoog zou ik de grondslagen van de publiciteit der vennootschappen als volgt willen formuleren: (voor nadere beschouwingen hieromtrent zij verwezen naar het oude, doch nog altijd interessante proefschrift van Mr. G. van Slooten. ²⁾)

a. een eerlijke en volledige jaarlijkse verantwoording door het bestuur eener vennootschap van het door haar gevoerde beheer is een eerste eisch van billijkheid te achten tegen-

¹⁾ J. Beerenborg, Openbaarheid en Unificatie van Balansen, Accountantsdag 1907 en H. Munnik, De publieke verantwoording der naamloze vennootschap in het jaarverslag, Accountantsdag 1931.

²⁾ Mr. G. van Slooten Azn., Verplichte openbaarmaking van Balans en Winst- en Verliesrekening van Naamloze Vennootschappen.

over het groote in haar gestelde vertrouwen van aandeelhouders en crediteuren;

- b. onder het begrip „vennootschap” moeten niet alleen worden begrepen de naamlooze vennootschappen, doch voornamelijk al die bedrijven, welke het kenmerk dragen dat, behalve de eigenaren, ook andere belangrijke groepen een groot belang hebben bij een goeden gang van zaken;
- c. eerst dan zal de publicatie zijn juiste waarde krijgen, indien een logische en eenvormige basis is geschapen voor de jaarlijkse verantwoording van alle vennootschappen.

In uniformiteit zie ik dus in de eerste plaats het middel om tot betere beoordeeling te komen van de positie van een onderneming, ten behoeve van de talloos velen, die een meer of minder groot belang hebben bij goed beheer. Daar onze handtekening onder de jaarrekening eenzelfde strekking heeft, verdient het streven naar eenvormigheid dus zeker onze belangstelling. Daarnaast schuilt in uniformiteit nog een tijdsbesparing voor hen, die regelmatig van financiële verslagen hebben kennis te nemen.³⁾

De eenvormigheid van de jaarstukken is te onderscheiden naar twee gezichtspunten:

- a. een wezenlijke eenvormigheid, dus een volkomen gelijkwaardigheid van de in de jaarstukken opgenomen posten, hare uitdrukking vindend in het vaststellen en aanvaarden van gelijke waardeeringsmethoden;
- b. een eenvormigheid ten aanzien van vorm en omschrijving der gepubliceerde stukken en de daarop voorkomende posten.

Het lijdt geen twijfel dat de onder a. genoemde eenvormigheid de belangrijkste is en uiteindelijk ook het doel van het streven dient te zijn. Zou men echter verbetering der publicaties afhankelijk willen stellen van de vervulling van deze voorwaarde, dan vrees ik dat de daaruit voortspruitende discussies voorloopig alleen van academische waarde zouden zijn en een practisch resultaat niet zou worden bereikt. Aangezien mij echter aan dit laatste meer is gelegen, zou ik het probleem willen splitsen en in dit opstel uitsluitend aandacht willen wijden aan de eenvormigheid in vorm, rubricering en omschrijving der posten. Langs dezen weg nadert men naar mijne meening ook sneller de wezenlijke eenvormigheid.

Zoodra wij evenwel onze gedachten laten gaan over de omschrijving der posten, rijst aanstonds de moeilijkheid van het ontbreken van een „einheitliche” terminologie. Dat de vele afwijkende benamingen van de meest elementaire begrippen een groot beletsel vormen voor de uniforme opstelling van jaarstukken behoeft geen nader betoog. Eenvormigheid eischt nl. principieel dat een gelijke omschrijving ook gelijkwaardige begrippen dekt. Nu zijn we helaas op dit punt nog weinig gevorderd, doch wellicht dat de behandeling van de economische terminologie in één der onderafdeelingen van de Geneefsche studiecommissie eerlang tot een internationale regeling zal leiden. Voor de practische uitvoering van uniforme opstelling van jaarstukken acht ik bovendien deze terminologie-kwestie geen overwegend bezwaar. We dienen er slechts op te letten, dat onze omschrijvingen voorhands duidelijk worden gekozen, eventueel vergezeld van een nadere toelichting omtrent den inhoud der begrippen, in afwachting van een internationale begripsvastlegging.

Het belangrijkste punt, dat zich voordoet bij een beschouwing over uniformiteit is de vraag of één uniform schema voor Balans en Verlies- en Winstrekening moet worden gekozen, dan wel meerdere schema's voor de verschillende bedrijfs-groepen. Laat ik vooropstellen dat ik erken, dat inderdaad de ondernemingen in hun inkomensverwerving zoowel als in hun vermogenspositie kenmerkende verschillen vertoonen en dat in

de verslaglegging het typeerende van elk der bedrijven in voldoende mate tot zijn recht dient te komen. Anderzijds dient erop gewezen te worden dat volkomen eenvormigheid in alle jaarlijkse publicaties een onschatbaar voordeel beteekent voor het gestelde doel nl. het verschaffen van een beoordeelingsbasis voor die publicaties. Zulks lijkt mij tenslotte slechts mogelijk, indien een algemeen principe wordt gesteld voor de rubricering in de jaarstukken. Bovendien valt zeker niet te ontkennen dat zelfs bij de groote verscheidenheid der bedrijven vele punten van overeenkomst zijn aan te wijzen, hetgeen in sterkere mate geldt voor de vermogenspositie dan voor de inkomensverwerving.

Uitgaande van deze overwegingen heb ik dan ook beproefd algemeene schema's voor de Balans en Verlies- en Winstrekening op te stellen. Natuurlijk kan een dergelijk algemeen schema slechts in zeer grove lijnen den toestand van een onderneming schetsen, zoodat binnen het algemeene raam een uniforme detaillering voor elke bedrijfsgroep gewenscht blijft. Anderzijds behoeft m.i. echter geen vrees te bestaan, dat men met één schema in dergelijke algemeenheden vervalt, dat daarvan geen verbetering van de huidige publicaties kan worden verwacht. Vergelijking van de hieronder opgestelde schema's met gepubliceerde jaarverslagen heeft mij integendeel geleerd, dat dikwijls de weinige posten in deze schema's voorkomende, niet kunnen worden gevonden in publicaties, die een veel uitvoeriger cijfermateriaal geven.

Voor de verstarrende werking van uniforme schema's (zie o.m. rapport Amerikaanse Accountants hierover, waarvan verslag opgenomen in M. A. B. van Febr. j.l.) vrees ik in het geheel niet, zoolang er geen sprake is van wettelijke schema's, doch van onder collega's aanbevolen richtlijnen, wat ik in de eerste plaats op het oog heb. Ten overvloed wijst ik er op dat zelfs bij een uitgebreide wettelijke regeling als voor levensverzekeringsmaatschappijen geldt, enkele dezer ondernemingen nog verder zijn gegaan door b.v. een gespecificeerde toelichting van den post „Toe- of Afname Wiskundige Reserve”.

A. Balansschema.

Het doel van de Balans in de publicatie kan naar mijne meening worden genoemd het verschaffen van inzicht in de vermogenspositie. De vraag daarbij is gewettigd of zij wel in staat is dat betrouwbaar te doen. Het verdient nl. de aandacht dat de balans de grootheden van het vermogen moet uitdrukken in geldswaarde, waaruit een waarde-suggestie moet voortvloeien, die nimmer in overeenstemming is met de werkelijkheid. Is dit voor binnen korten termijn gerealiseerde activa geen al te groot bezwaar te achten, voor vastgelegde middelen moet deze voorstellingswijze toch wel zeer verwerpelijk worden geacht. Het is toch immers volslagen onmogelijk om b.v. voor groote fabriekscomplexen bedragen te taxeeren, die bij benadering de werkelijke geldswaarde voorstellen, en wanneer dit al mogelijk mocht zijn, zijn deze waarden toch aan voortdurende verandering onderhevig. Tenslotte wordt de waarde bepaald door de afschrijving, die in den prijs van het product wordt vergoed, waaruit dus volgt dat de waarde alle belangrijke schommelingen van den prijs van het product volgt.

De balans als voorstelling van de vermogenspositie te publiceeren schijnt mij dus groote bezwaren mede te brengen en ik zou haar uit dit oogpunt best willen missen uit de jaarverslagen. Belangrijker echter voor de beoordeeling van den toestand eener onderneming is haar liquiditeitspositie. Daarvan toch is het onmiddellijk bestaan der onderneming afhankelijk. Dit heeft mij er toe gevoerd in het volgend balansschema daarop in de eerste plaats den nadruk te leggen. Bovendien past een dergelijke voorstellingswijze zich aan bij het karakter van de eredieterondernemingen, welke groep ongetwijfeld voor de publi-

³⁾ Standardization of the Balance Sheet by Prof. Roy B. Kester Accountantscongres New York.

atie de belangrijkste mag worden geacht, in verband met de groote groepen belanghebbenden bij deze ondernemingen.

Hier volgt het schema:

Aktiva.

- a. Kasmiddelen (onmiddellijk beschikbaar).
Hieronder vallen in het algemeen kasgelden en saldi tegoed bij banken.
- b. Op zeer korten termijn beschikbare middelen, waaronder ik alle aktiva wil samenvatten die binnen een maand liquide kunnen worden gemaakt.
- c. Beschikbaar op een termijn van één tot drie maanden. Tot deze rubriek behooren meestal handelsvorderingen en niet bankabel handelspapier.
- d. Beschikbaar binnen een jaar.
De groote groep der handelsvoorraden, voorzoover zij van couranten aard zijn, acht ik hiertoe te behooren. Bepaling van den „ijzeren voorraad” acht ik echter noodzakelijk, opdat deze niet hier, doch onder de volgende groep kan worden ondergebracht. Zonder stoornis voor het bedrijf kan de ijzeren voorraad immers niet liquide worden gemaakt en dient dus tot de vastgelegde middelen te worden gerekend.
- e. Vastgelegde middelen.
Een opsomming van de hiertoe behoorende aktiva schijnt mij overbodig.
- f. Immaterieele aktiva.
Naast posten als Goodwill, Patenten etc. zou ik onder deze groep tevens de z.g. transitorische posten willen onderbrengen, welke slechts in de balans verschijnen, teneinde een sluitend geheel met de Verlies- en Winstrekening mogelijk te maken.

Passiva.

De rubricering geschiede naar de opeischbaarheid der schulden en wel ter zake van den termijn van opeischbaarheid naar dezelfde indeeling als voor de aktiva hierboven aangegeven.

Ik meen dat bovenstaande indeeling de mogelijkheid biedt den belangrijkste grondslag van de vermogenspositie van de onderneming n.l. de financiering grondig te kunnen beoordeelen. Getrouw aan het algemeen principe dat de termijn, waarop de verplichtingen zijn aangegaan niet mag worden overschreden door den termijn waarop de daarmee gefinancierde aktiva liquide zijn te maken, ben ik overtuigd dat in bovenstaand schema de toetsing hiervan aan de geproduceerde cijfers wel uiterst simpel en eenvoudig is geworden, hetgeen door het aanbrengen van een totaalstelling na elke rubriek nog zou kunnen worden verbeterd.

Tenslotte komt het mij gewenscht voor aandeelenkapitaal en reserves, alsmede onverdeelde winst of niet gedekt verlies niet in boven uitgewerkt schema op te nemen. Een afzonderlijke samenvatting aan den voet van het schema geeft m.i. een veel duidelijker inzicht in de kapitaalconstructie. Deze recapitulatie zou er dan als volgt uit kunnen zien:

Totaal der Aktiva	f
Totaal der Passiva	f
Netto Waarde	f
Aandeelenkapitaal	
(gespecificeerd)	f
Surplus of Deficit	f
(met spec. naar reserves etc.)	

De winstuitkeeringen zullen naar mijne meening moeten worden opgenomen onder de direct opeisbare schulden opdat

duidelijk blijke of de benodigde middelen tot uitkeering aanwezig zijn.

B. Schema voor de Verlies- en Winstrekening.

Er werd reeds op gewezen dat uniformiteit voor de opstelling van de Balans gemakkelijker valt te bereiken dan voor de Verlies- en Winstrekening, zulks als gevolg van de ruime verscheidenheid van wijzen van inkomensverwerving. Niettemin meen ik in het hieronder volgend schema (goeddeels gebaseerd op het schema, opgesteld door de Amerikaanse Accountantsorganisatie voor de Federal Reserve Board ⁴⁾ er in geslaagd te zijn, een overzicht samen te stellen als nu veelal in de jaarverslagen tevergeefs wordt gezocht. Een nadere detaillering van de hoofdgroepen van dit schema voor elke bedrijfsgroep zij hier echter speciaal aanbevolen.

Ten aanzien van den vorm onderschrijf ik de meening van de Amerikaanse deskundigen, die een staffelsgewijze opstelling van de V. & W. prefereren boven die in secontovorm. Hierdoor toch heeft men direct een veel klaarder inzicht in den samenhang van kosten en opbrengsten dan bij de ten onzent gebruikelijke opstellingswijze.

In een algemeen schema moeten naar mijne meening in ieder geval de volgende posten afzonderlijk tot uitdrukking komen:

1. Bruto-opbrengsten uit eigen bedrijf of bedrijven verkregen.

Nadrukkelijk moet hier gestipuleerd worden, dat het niet voldoende mag worden geacht onder dezen post in totaal te vermelden de opbrengsten van meerdere bedrijven indien deze in één onderneming zijn samengebracht. Specificatie van de opbrengsten der diverse bedrijven mag verlangd worden.

2. Af: Totaal der kosten.

Met de uitzondering van de hieronder separaat vermelde kostengroepen rente en afschrijvingen, waarvan de afzonderlijke vermelding algemeen als wenschelijk erkend zal worden. Een specificatie der onkosten naar de bedrijven als onder 1 vermeld zal als minimum mogen worden gesteld, terwijl een verdeling naar constante en variabele kosten wenschelijk is.

3. Bij: Bijzondere inkomsten buiten het bedrijf.

Te specificeren naar de bronnen.

4. Af: Betaalde Rente.

Deze groep schijnt mij belangrijk genoeg om separaat te worden vermeld, daar een duidelijk inzicht wordt verkregen in de betekenis van de gevolgde financieringswijze en de vaste kapitaallasten, die op het bedrijf drukken in hun belangrijkheid ten opzichte van de resultaten uit het bedrijf verkregen.

5. Af: Afschrijvingen.

Specifieke vermelding naar de objecten en bedrijven (zie 1) waarop is afgeschreven, acht ik hierbij noodzakelijk.

Het resultaat van de bovengenoemde posten dient naar mijn meening het bedrijfsresultaat van het desbetreffende jaar weer te geven. Kapitaalsveranderingen als koersverliezen (winsten), extra-afschrijvingen en waardeveranderingen der aktiva en passiva, die maar al te dikwijls in de laatste jaren het beeld der Verlies- en Winstrekening vertroebelen, mogen niet onder de bovenstaande posten worden opgenomen. Deze worden met de eventuele saldi-winst of verlies van voorgaande jaren opgenomen in een samenvatting aan den voet van bovengeschetst schema. Tenslotte volge een gespecificeerde winstverdeling resp. verliesdekking.

⁴⁾ Verification of Financial Statements, Federal Reserve Bulletin 1928.

Over beide schema's zou ik in het algemeen nog willen opmerken dat het opnemen van de cijfers van het vorige verslagjaar naast die van het afgelopen boekjaar in twee naast elkaar geplaatste kolommen de beoordeling belangrijk vergemakkelijkt en dientengevolge naar mijne meening in hooge mate aanbeveling verdient.

In het voorgaande werd geen speciale aandacht aan de verslaglegging van concerns besteed. Voor mij bestond daarvoor geen aanleiding omdat ik van meening ben dat consolidatie van balansen en resultatenrekeningen mede een eisch van betere verslaglegging mag worden genoemd, waardoor de publicatie van concerns principieel niet meer verschilt van die van andere ondernemingen. De moeilijkheden die de consolidatie dikwijls meebrengt vormen een geheel ander probleem, dat hier verder buiten bespreking kan blijven.

Na deze algemeene beschouwingen zou ik nog even willen terugkomen op de vraag of van de bovengeschetste schema's nu eenige verbetering der publicaties te verwachten is. Ik wil hier slechts volstaan met enkele typeerende voorbeelden van de gebreken, die aan de huidige verslagen kleven en hoop in een later artikel nog eens uitvoeriger die gebreken in het licht te stellen.

Ik denk dan in de eerste plaats aan het feit dat in geen enkel mij bekend publiek jaarverslag in de Verlies- en Winstrekening de bruto-opbrengst is opgenomen. Op dit punt bestaat inderdaad een roerende eenvormigheid, helaas in slechten zin. Het schijnt mij onnoodig de wenselijkheid, om niet te zeggen de noodzakelijkheid van het kennen van de bruto-opbrengst te betoogen voor de beoordeling van de uitkomsten eener onderneming.

Een tweede voorbeeld ontleen ik aan de publicaties van de algemeene banken. Op de debetzijde zal men vrijwel steeds een min of meer geslaagde poging (het nooit volkomen geslaagd zijn mag op zichzelf reeds weer verwonderlijk heeten) kunnen ontdekken om de activa te rangschikken naar de liquiditeit en wel aanvangende met de meest liquide. Beschouwt men de passiefzijde dan ziet men steeds als eersten post het kapitaal, daarna de reserves etc., alzoo een aan de actiefzijde volkomen tegen-gestelde rangschikking. Ik geef gaarne toe dat dit zuiver en alleen een vormquestie is zonder diepere beteekenis, maar men vraagt zich toch af of er wel eens even behoorlijk is nagedacht over zoo'n balansopstelling. Dat zoo'n balansopstelling de leesbaarheid ten goede komt, kan moeilijk bewoerd worden en het is dan ook niet verwonderlijk dat men bij het bestuderen van jaarverslagen als regel naar papier en potlood moet grijpen om eerst de posten behoorlijk te rubriceren.

Tenslotte zou ik er nog op willen wijzen, dat hoewel ik hier slechts schreef over de Balans en de Verlies- en Winstrekening onze pogingen tot verbetering der publicaties hierbij niet stil behoeven te houden. Zoo zijn er ongetwijfeld nog talrijke wenschen ten aanzien van het verslag in engeren zin, waaronder ik hier voornamelijk begriip de toelichtingen op de jaarstukken. Verbeteringen betreffen hier als regel een grootere uitbreiding dier toelichtingen, speciaal de verklaring van de sedert de vorige verslaglegging ingetreden veranderingen. Ik verwijs belangstellenden voor dit punt en al het voorgaande naar het „Ideal" Financial Report for the Average Industrial Corporation, voorkomende in het boek van *Laurence H. Sloan* „Corporation Profits".

Misschien dat wij tegelijkertijd nog eens zouden kunnen discussieeren over meer eenheid in de accountantsverklaringen.

W. C. KOPPENBERG Jr.

VERDRAG TUSSCHEN NEDERLAND EN BELGIE TER VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING

Bovenbedoeld verdrag werd op 20 Februari 1933 te Genève geteekend door de Ministers van Buitenlandse Zaken van beide landen.

In art. 17 § 2 werd bepaald, dat het verdrag in werking zal treden op 1 Januari van het jaar, volgend op dat der bekrachtiging.

Het verdrag werd in den loop van 1935 door de parlementen van de beide verdragteeknende staten geratificeerd, zoodat het op 1 Januari 1936 in werking zal treden.

De bepalingen, waarbij betrokken zijn de commissarissen, directeuren en employés eener Nederlandsche N.V., in België woonachtig, zijn vervat in de artikelen 1, 4, 8 en 9.

Wij laten deze artikelen, voor zoover noodig, volgen:

Art. 1 § 2.

Voor de toepassing van dit verdrag wordt als fiscale woonplaats van natuurlijke personen aangemerkt de plaats van hun gewoon verblijf, opgevat in den zin van duurzaam tehuis, en als die van rechtspersoonlijkheid bezittende vennootschappen en andere vereenigingen de plaats van haar werkelijke maatschappelijke zetel.

Art. 4 § 1.

Inkomsten uit werkzaamheden op het gebied van landbouw, handel, nijverheid of mijnbouw, met uitzondering van inkomsten uit de in internationaal-verkeer verrichte werkzaamheden van zeescheepvaart-, binnenvaart- en luchtvaartondernemingen, zijn belastbaar in den Staat waar zich vaste inrichtingen van deze ondernemingen bevinden.

Art. 8.

Beloningen van directeuren, commissarissen en vereffenaars van vennootschappen op aandelen en van personen die soortgelijke betrekkingen bekleeden, zijn belastbaar in den Staat, waar zich de werkelijke maatschappelijke zetel bevindt, onder voorbehoud van de toepasselijkheid van artikel 9, ten aanzien van beloningen, die de belanghebbenden genieten uit hoofde van eenige andere hoedanigheid.

Art. 9 § 1.

Beloningen van welken aard ook van *in loondienst* zijnde personen zijn belastbaar in den Staat, waar de belanghebbenden gewoonlijk hun beroep uitoefenen.

Art. 9 § 2.

Nochtans zijn beloningen in iederen vorm van grensarbeiders van Nederlandsche of Belgische nationaliteit slechts aan belasting onderworpen in het land, waar de belanghebbenden hun fiscale woonplaats hebben.

Van belang voor de heffing der D. & T. belasting van de Nederlandsche N.V. zijn de volgende artikelen der wet tot goedkeuring van het verdrag:

Art. 2.

Art. 9bis der Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting 1917 is niet toepasselijk op de salarissen en winstaandeelen die in België in dienst der vennootschap, vereeniging of maatschappij zijnde directeuren, commissarissen en vereffenaars, en personen, die soortgelijke betrekkingen bekleeden, als zoodanig genieten.